

"Cheekin semmosia lauluja, joissa Cheekki ei kiroile"
- lasten kuuntelema musiikki 5-6-vuotiaiden kertomana
Anne Keränen

Varhaiskasvatustieteen kandidaatintutkielma
Kevätlukukausi 2019
Kasvatustieteiden laitos
Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Keränen, Anne. 2019. "Cheekin semmosia lauluja, joissa Cheekki ei kiroile"-lasten kuuntelema musiikki 5-6-vuotiaiden kertomana. Varhaiskasvatustieteen kandidaatintutkielma. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden ja psykologian laitos. 30 sivua.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millaista musiikkia 5-6-vuotiaat kuuntelevat. Lapsuuden ja aikuisuuden rajan hämärtyminen myötä lastenmusiikki ei ole tänä päivänä enää vain aikuisten lapsille varta vasten tekemää, äänitettyä musiikkia, vaan suurelta osin myös peleissä, elokuvissa ja lapsille suunnatuissa ohjelmissa kuultavaa musiikkia. Tämän lisäksi lähtökohtaisesti nuoriso- ja aikuisyleisölle suunnattu musiikki saavuttaa lapsikuulijat yhä helpommin ja on heidän suosiossaan.

Tutkimus toteutettiin yhdessä jyvaskyläläisessä päiväkodissa parihaastatteleamalla 5-6 - vuotiaita lapsia puolistrukturoidun teemahaastattelun menetelmin. Lisäksi haastattelutilanteessa ideoitiin jokaisen parin kanssa toivesoittolista, johon tutkittavat saivat listata mielimusiikkiaan. Tutkimukseen osallistui pareittain yhteensä 8 tutkittavaa. Aineisto analysoitiin aineistolähtöisen teemoittamisen menetelmin.

Tulokset osoittivat, että 5-6-vuotiaat kuuntelevat laajasti monenlaista musiikkia. Lähtökohtaisesti nuoriso- ja aikuisyleisölle suunnattu musiikki oli aineiston analyysin perusteella muodostetuista musiikkigenreistä selkeästi suosituin. Tutkittavien mielestä lastenmusiikilla ja aikuisten musiikilla on eroa. Lisäksi tutkimuksesta kävi ilmi lasten tietoisuus siitä, millainen musiikki on lapsille sallittua ja mikä ei. Tutkimuksen perusteella kasvattajien on hyvä herätä pohtimaan omia käsityksiään lastenmusiikkiin liittyen. Lisäksi tutkimuksen perusteella voidaan alkaa kiinnittää enemmän huomiota varhaiskasvatuksessa ja kodeissa kuunneltavaan musiikkiin.

Asiasanat: lastenmusiikki, lasten musiikkikulttuuri, media, populaarimusiikki, lapsuudentutkimus

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	MITÄ ON LASTEN MUSIIKKI?	3
	2.1 Lasten musiikkikulttuuri	3
	2.1.1 Aikuisten lapsille tuottama musiikki	4
	2.1.2 Media osana lasten musiikkikulttuuria	8
	2.2 Lapsuudentutkimus	11
3	TUTKIMUSKYSYMYKSET	12
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	13
	4.1 Tutkimusote	13
	4.2 Tutkimukseen osallistujat	13
	4.3 Aineistonkeruu	14
	4.4 Aineiston analyysi	16
5	5-6-VUOTIAIDEN MONIMUOTOINEN MUSIIKKIKULTTUURI	18
	5.1 Lasten kuuntelema musiikki	18
	5.2 Musiikinkuuntelussa käytettävät välineet	21
	5.3 Miten lapset kuvailevat lastenmusiikin ja aikuisten musiikin välistä eroa?	22
6	POHDINTA	26
	6.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset.....	26
	6.2 Tutkimuksen luotettavuus	28
	6.3. Jatkotutkimushaasteet	29
	LÄHTEET	31
	LIITTEET	34

1 JOHDANTO

Tällä hetkellä varta vasten lapsille tuotettu lastenmusiikki on kadonnut mediasta lähes täysin (Riihinen 2018). Valtakunnallisilla radiokanavilla lastenlauluja kuulee tänä päivänä lähinnä enää joulun aikaan, joululaulujen muodossa. CD-levyjen käyttö on puolestaan vähentynyt huomattavasti ja musiikinkuuntelu on siirtynyt internetin ja suoratoistopalveluiden kautta tapahtuvaksi, joissa varta vasten ammattimaisesti tuotettua lastenmusiikkia on vaikeaa löytää. Tässä tutkimuksessa pyrin selvittämään, millaista musiikkia 5-6-vuotiaat lapset tänä päivänä kuuntelevat. Nykypäivän varta vasten lapsille tuotettu lastenmusiikkikenttä on todella laaja, sisältäen monenlaista musiikkia laidasta laitaan, ja toisaalta taas lähtökohtaisesti nuoriso- ja aikuisyleisölle suunnattu musiikki saavuttaa lapsikuulijat entistä helpommin (Koppinen, 2016).

Itse muistan 6-vuotiaana eskarilaisena pohtineeni, miksi siihen aikaan suosittun tyttöbändi Tiktakin musiikkia ei pidetty sopivana päiväkodissani järjestettyihin levyraateihin, vaikka itse pidin kyseistä yhtyettä lastenmusiikkina siinä missä Smurffejakin. Vielä tänä päivänäkin keskustellaan aikuisuuden ja lapsuuden rajan hämärtymisestä ja siitä, onko lapsuus katoamassa peräti kokonaan. Näin ollen tutkimani aihe on hyvinkin ajankohtainen.

Tutkimukseni avulla voidaan saada tietoa siitä, millaista musiikkia alle kouluikäiset lapset kuuntelevat ja siten tuottaa kasvattajille kattava kuva tämän päivän lasten musiikkikulttuurista. Mikäli kasvattajat ymmärtävät nykylapsuuden musiikin kirjoa paremmin, voidaan kodeissa ja varhaiskasvatuksessa hyödynnettävään musiikkiin alkaa kiinnittää enemmän huomiota. Varhaiskasvatuksessa käytettävä, lapsille tuotettu lastenmusiikki nousee entistään tärkeämpään rooliin lasten musiikkimaailman rikastajana, mikäli lapset eivät sitä muualla arjessaan kuule. Toisaalta tämän tutkimuksen pohjalta myös aikuisten on hyvä

kiinnittää huomiota omiin käsityksiinsä siitä, mistä kaikesta musiikista nykylasten musiikkikulttuuri rakentuu ja oltava valmiita laajentamaan omia käsityksiään siitä, mitä kaikkea lastenmusiikki tänä päivänä todella on.

Aihetta ei ole aikaisemmin tutkittu lasten näkökulmasta, joten tutkimukseni tuottaa siten arvokasta uutta tietoa. Lastenmusiikkia käsitteleviä Pro Gradu -tutkielmia ovat tehneet Kapiainen (2010) ja Hilliaho (2011). Kapiainen on tutkinut lastenmusiikkikulttuurin ja lastenmusiikin aseman muutosta Suomessa lastenmusiikin tekijöiden ja äänitetyn lastenmusiikin näkökulmasta. Hilliaho puolestaan on tutkinut, miten lapsuutta on eri aikoina lastenlauluissa tulkittu. Tutkimukseni toimii siis hyvänä jatkumona lastenmusiikin tutkimuksen kentällä.

2 MITÄ ON LASTEN MUSIIKKI?

2.1 Lasten musiikkikulttuuri

Mouritsenin (2002, 16-17) tekemän lastenkulttuurin määrittelyn mukaan lasten musiikkikulttuuria esiintyy kolmessa eri muodossa. Ensimmäinen muoto on aikuisten lapsille tuottama musiikkikulttuuri, joka voidaan jakaa kahteen alalajiin. Näistä ensimmäinen on lapsille aikuisten toimesta tuotettu, laadukas musiikkikulttuuri, jonka lähtökohtana ovat kasvatukselliset tavoitteet tai johon sisältyy luovan itsetuntemuksen kehittäminen. Toinen alalaji on puolestaan aikuisten lapsille tekemä ja tuottama markkinavetoinen, tuotteistettu musiikkikulttuuri. (Mouritsen 2002, 16-17.) Leppänen (2010, 116) toteaa musiikin ja kasvattamisen kytköstä käytettävän laajasti hyväksi erilaisten musiikkihyödykkeiden markkinoinnissa lasten vanhemmille ja muille kasvattajille. Esimerkiksi CD- ja DVD-levyissä on usein maininta siitä, kuinka kyseinen musiikki tukee lapsen kehitystä (Leppänen 2010, 116).

Lasten musiikkikulttuurin toinen muoto on aikuisten ja lasten yhdessä tekemä ja tuottama musiikkikulttuuri. Siihen kuuluvat vapaa-ajan harrastukset, kuten musiikkikerhot ja toisaalta taas projektit ja työpajat, joissa lapset itse suunnittelevat ja toteuttavat toimintaa tai tekevät musiikkia yhdessä aikuisten kanssa. (Mouritsen 2002, 16-17.) Jalkasen (2010, 12) tekemän lastenmusiikin määrittelyn mukaan lastenmusiikki voidaankin jakaa musiikkiin, jossa lapsi osallistuu musisointiin – esimerkiksi päiväkodeissa ja koulussa – ja musiikkiin, jota lapsi vain kuuntelee.

Varhaiskasvatuksessa toteutettavaa musiikkikasvatusta ohjaavissa Opetushallituksen asiakirjoissa Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018) ja Esiopeutussuunnitelman perusteissa (2014) painotetaan yhdessä tekemisen merkitystä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018) musiikillisen ilmaisun tavoitteissa kuvataan lasten rohkaisemista oman mielikuvituksen käyttämiseen, musiikin herättämien ajatusten ja tunteiden ilmaisemiseen sekä kokemusten

saamiseen yhdessä tehtävästä musiikista. Esiopetuksen musiikillisen toiminnan tavoitteena on Esiopetussuunnitelman perusteiden (2014) mukaan olla moniaistista ja sen tavoitteena on vahvistaa lasten kiinnostusta ja suhdetta musiikkiin. Tavoitteissa kuvataan eri musiikkityyleihin ja soittimiin tutustumista sekä musiikilla kokeilua, leikkimistä ja improvisointia – kokemusten saantia musiikin tekemisestä yhdessä.

Kolmas ja viimeinen lasten musiikkikulttuurin muoto on lasten itsensä tekemä ja tuottama musiikki. Krokfors (1990, 117) toteaa, että lastenmusiikki on harvoin lasten itsensä tuottamaa tai esittämää, vaikka sitä syntyykin sekä sävellettynä että esitettyinä. Kyseinen musiikki pääsee Krokforsin mukaan tunnetuksi vain harvoin, mistä johtuen lastenmusiikilla tarkoitetaan usein aikuisten lapsille tekemää ja esittämää musiikkia.

Häyrynen (2010, 10) määrittelee lastenmusiikin olevan tietyn tyyllilajin tai genren sijaan kaikkea sellaista musiikkia, jota lapsille on esitetty tai jota lapset ovat itse esittäneet. Häyrysen mukaan lastenmusiikin ei tarvitse olla vartta vasten lapsille tehtyä. Kurki (2010, 13) puolestaan toteaa lastenmusiikin ja aikuisten musiikin välisen rajan olevan varsin häilyvä ja hän kuvaa parhaan musiikin toimivan sekä lapsille että aikuisille, mistä esimerkkeinä hän mainitsee ABBA:n, Beatlesin, PMMP:n sekä Ellan ja Aleksin.

2.1.1 Aikuisten lapsille tuottama musiikki

Lastenmusiikki ei ole millään aikakaudella syntynyt tyhjiössä, vaan siihen ovat vaikuttaneet yksittäisten taiteilijoiden oman luovan panoksen lisäksi myös monenlaiset ajan ilmiöt, poliittinen ilmapiiri sekä niin taiteenalojen kuin kasvatuspsykologiankin virtaukset (Ahola 2010, 9). Lastenlaulu syntyi Suomessa 1800-luvun lopulla, kun kansakoululaitos tarvitsi uutta oppimateriaalia. Aineistoksi valittiin sekä keskieuropalaisia ja skandinaavisia koululauluja, suomalaisia kansanlauluja sekä aivan uusia lauluja, joita tekivät tilauksesta muun muassa Oskar Merikanto, Erkki Melartin, P.J. Hannikainen ja Mikael Nyberg. Kyseisen

aikakauden lastenlaulut ovat kansallisromanttisia ja niiden teemat keskittyvät kotiin, isänmaahan, luontoon ja eläimiin sekä siihen, kuinka on oltava ahkera, siisti ja hyvä köyhille. (Jalkanen 1992, 190.)

Uusi, viihdemusiikista ammentava lastenlaulu syntyi 1920-luvun lopulla, kun ääniteollisuus lähti nousuun. Georg Malmstèn teki tuolloin Dallape-orkesterin säestyksellä kuuluisat Mikkihiiri-laulunsa sekä lisäksi joukon muita klassikoita, joihin lukeutuvat muun muassa Sairas karhunpoika, Jänöjussin mäenlasku ja Lasten liikennelaulu. Kyseisistä lauluista tuli Markus-sedän lastentuntien suosikkeja ja sitä kautta ne tulivat koko kansalle tutuksi. (Jalkanen 1992, 190.)

Malmstenin sekä perinteiset lastenlaulut kattoivat lastenmusiikin tarjonnan 1950-luvun loppupuolelle saakka, jolloin Suomessa ryhdyttiin julkaisemaan lähinnä englantilaisia ja amerikkalaisia lastenlauluja kotimaisina versioina. Kyseisen ajan suosikkiyhtye Kipparikvartetti levytti useita Harry Bergströmin ja George de Godzinskyn sovittamia revyy- ja elokuväsävelmiä kuten Teddy-karhujen huviretki ja Kolme pientä possua. (Jalkanen 1992, 191.)

Kolmas uudistuminen lastenmusiikissa tapahtui 1970-luvun alussa, kun lapsuuskäsityksestä ja kasvatustavoitteista alettiin käydä yhteiskunnallista keskustelua. Keskusteluihin vaikuttivat omalta osaltaan kasvatustieteen uudet tuulet sekä 1960- ja 1970-lukujen poliittinen ilmapiiri, jolloin lapset alettiin nähdä itsenäisinä ja luovina yksilöinä. (Henriksson 2010, 156.) Perinteisten laulujen tilalle tulivat lapsen omasta maailmasta lähtevät ideat, muun muassa lasten omat spontaanit laulut ja improvisaatiot sekä niille sukua oleva vapaasti assosioiva nonsense-perinne. Tyyli-ideana oli laajentaa lastenmusiikin aluetta kohti aikuismusiikkia lasten aliarvioimisen välttämiseksi sekä musiikkikuvan rikastuttamiseksi. (Jalkanen 1992, 192.) Uutta lastenlyriikkaa edustivat muun muassa Kirsti Kunaksen, Maila Pylkkösen, Jarkko Laineen ja M.A. Nummisen runot (Jalkanen 1992, 192).

1980-luvun aikana alkoi syntyä lastenmusiikkiorkestereita, ja television arvo merkittävänä markkinoijana ymmärrettiin. Toimituksiin tulvi ohjelmaideoita ja niitä myös toteutettiin, muun muassa Finntrion joululauluja, Hyppytunti, Lasten laululipas, Kesämusa sekä Satulauluja. 1980-luvulla televisio teki tunnetuksi vielä tänäkin päivänä tunnetut hahmot Röllin ja Ti-Ti Nallen sekä 1990-luvulla puolestaan muun muassa Fröbelin palikat, Herra Heinämäen sekä Huvitutti-konserttien Satu Sopasen. (Salo 2010, 208.)

1990-luvun alussa Smurffi-villitys levisi Manner-Euroopasta Suomeen. Vuoden 2009 lopulla Smurffilevyjä oli Suomessa ilmestynyt 17 ja albumeita myyty yli 800 000 kappaletta. Ensimmäistä suomenkielistä Smurffi-albumia Tanssihitit Vol. 1 (1996) on myyty 170 000 kappaletta, ja se on julkaisijansa EMI Finlandin historian myydyin ja kautta aikojen seitsemänneksi myydyin albumi Suomessa. (Salo 2010, 208.)

Vuonna 2004 ilmestyi ensimmäinen Warner Musicin tuottama Ella ja Alekski -levy Lenni lokinpoikanen. Ella ja Alekski ovat olleet merkittävä tienraivaaja 2000-luvun lastenmusiikin uudelle huolella tuotetulle aallolle. Kyseisen kohderyhmän takaa löytyy maksavia aikuisia, joille myös musiikin laatu merkitsee. (Salo 2010, 223.) Isompien levy-yhtiöiden harjoittama laadukkaiden lastenlevyjen markkinointi on tuonut 2000-luvun alussa lastenkulttuuria näkyvämmäksi ja ohjannut vanhempia valitsemaan musiikkia lapsille (Salo 2010, 223).

Lastenmusiikkibuumi koettiin Suomessa vuoden 2007 paikkeilla. Tällöin useampiakin poppari ja rokkari intoutui tekemään yhtäkkiä musiikkia lapsille, ja samaan aikaan syntyi useita uusia, kiinnostavia lastenmusiikkiyhtyeitä. Ipanapa Records, uusi levymerkki, oli buumissa merkittävä osallinen. Sen filosofiana on ollut tehdä mahdollisimman korkeatasoista musiikkia lapsille. Ipanapan levyillä uusia lastenlauluja ovat esittäneet Suomen eturivin laulajat ja lauluntekijät eri musiikkigenreistä. (Koppinen 2010, 230.)

2000-luvun alussa lastenmusiikki käsittää lähes kaikki tunnetut musiikin genret, jotka ovat tarjolla aikuisillekin. Samalla musiikista on tullut entistä laadukkaammin toteutettua, mikä on seurausta muusikoiden halusta tarjota lapsille vain parasta. Kyseinen trendi alkoi jo 1990-luvun puolella, kun yhä useampi lastenmusiikkiyhtye innostui soittamaan musiikkia samalla ”pieteetillä” ja tyyllillä kuin aikuisille. (Koppinen 2010, 232.) Vanhojen perinteisten lastenlaulujen rinnalle alkoi tulla erityisesti rockia. Vuosituhannen vaihduttua ilmiö on vain kiihtynyt, ja nyt lastenbändit soittavat rockia enemmän kuin koskaan – lasten heviä unohtamatta. (Koppinen 2010, 232.)

Monet lastenmusiikkiäänitteet on julkaistu 1990-luvun alussa kaikilla formaateilla: C-kasettina, CD:nä ja LP:nä. 2000-luvun puolella C-kasetteja löytyi vielä saatavilla olevien äänitteiden luetteloista, mutta LP on ollut poissa lastenmusiikkikuvioista 1990-luvun puolivälistä saakka. 2000-luvulla internet onkin haastanut levybisneksen. (Tolonen 2010, 220.) Perheissä kuunnellaan musiikkia yhä enenevässä määrin tietokoneelta ladaten ja jotkut lapsiperheet ovat vannoutuneita Spotifyn lastenlevytarjonnan kannattajia. Lisäksi suomalaisilla lastenmusiikkiyhtyeillä on lähes aina verkossa omat kotisivut (esimerkiksi MySpacessa), joilta on mahdollista kuunnella ja ladata kappaleita. (Tolonen 2010, 220.)

Suonisen toteuttaman Mediabarometrin (2013, 46) tuloksista selviää, että kaikista 0-8-vuotiaista lapsista 93 prosenttia kuunteli radiota tai musiikkia ainakin joskus. Päivittäin tai lähes päivittäin niitä kuunteli 58 prosenttia ja vähintään kerran viikossa 82 prosenttia lapsista. Yli puolet alle yksivuotiaistakin lapsista kuunteli radiota tai musiikkia lähes päivittäin ja kaksi kolmasosaa vähintään viikoittain. (Suoninen 2014, 46.)

Lapsille suunnattua musiikkia kuunteli Mediabarometrin tulosten mukaan jostakin muusta lähteestä kuin radiosta päivittäin tai lähes päivittäin neljännes kaikista 0-8-vuotiaista lapsista, ja viikoittain lastenmusiikkia kuunteli 55 prosenttia. Vähiten lapset kuuntelivat lapsille suunnattuja radiolähetystyksiä, joita edes joskus

kuunteli kolmannes lapsista ja viikoittain 3 prosenttia. Tulos ei ole yllättävä, koska muualla kuin nettiradiossa ei nykyisin ole käytännössä lainkaan tarjolla lapsille suunnattuja radio-ohjelmia. (Suoninen 2014, 45-46.) Lisäksi Mediabarometrissa ilmenee, että nuorille tai aikuisille suunnattuja radiolähetyksiä kuunteli päivittäin tai lähes päivittäin neljäsosa kaikista lapsista, ja viikoittain näitä ohjelmia kuunteli 41 prosenttia kaikista 0–8-vuotiaista. Nuorille tai aikuisille suunnattua musiikkia kuunteli muualta kuin radiosta lähes päivittäin viidennes kaikista 0-8-vuotiaista ja viikoittain lähes puolet. (Suoninen 2014, 47.)

2.1.2 Media osana lasten musiikkikulttuuria

Mustolan & Rissasen (2017, 308) mukaan media liittyy käsitteenä kommunikointiin: instituutioihin, keinoihin ja rakenteisiin, jotka välittävät tietoa. Medialla viitataan viestimiin sekä sisältöihin, joita niiden avulla välitetään. Näin ollen perinteisiä medioita ovat esimerkiksi kirjat ja lehdet. Tuoreempia ilmiöitä puolestaan ovat digitaalinen media ja sen alalajina sosiaalinen media. Mediankäyttöä kartoittavissa tutkimuksissa sen sijaan eri mediaympäristöt usein erotellaan. Esimerkiksi lasten mediabarometri -tutkimuksessa (Suoninen 2014, 10) mediaympäristö on jaoteltu kuuteen mediaryhmään: kuvaohjelmiin, internetiin, digitaalisiin peleihin, kännykkään, radioon ja musiikkiin sekä kirjoihin, sarjakuviin ja lehtiin. (Mustola & Rissanen 2017, 308.)

Media on tänä päivänä kiinteä osa lasten leikkikulttuuria. Lapset ammentavat siitä elämäänsä ja leikkeihinsä ideoita, jotka muuntautuvat peleiksi ja tarinoiksi. Samalla lastenkulttuuri on puolestaan keskeinen osa mediaa. (Mouritsen 2002, 21.) Nykylasten on helppo päästä käsiksi tietokoneisiin, pelikonsoleihin, videoihin ja musiikkilaitteistoon. Lasten mediankäyttöä luonnehtii kasvava valinnanvapaus, interaktiivisuus sekä monipuolisuus, vaikka kaikilla lapsilla ei olekaan vapautta valita, kuinka he mediaa käyttävät. (Buckingham 2000, 94.) Suonisen (2013, 32) mukaan yli 5-vuotiaat lapset alkavat käyttää internetiä varsin usein: 5-6-vuotiaista 49 prosenttia ja 7-8-vuotiaista 56 prosenttia käytti internetiä säännöllisesti yksin. Vanhempien kanssa nettiä käytti säännöllisesti 87

prosenttia, koko perheen kanssa neljännes ja yhdessä muiden lasten kanssa puolet 5-8-vuotiaista. (Suoninen 2014, 32.) Lasten vanhemmat mainitsivat suosikkisivuksi YouTubea ja se sai puolet vähintään yhden suosikkisivun maininneista 3-8-vuotiaiden lasten vanhemmista (Suoninen 2014, 30).

Yhden näkemyksen mukaan lapsuuden sanotaan olevan katoamassa median – vielä tarkemmin television – takia. Kyseisen mielipiteen mukaan media on poistanut lapsuuden ja aikuisuuden välisen rajan ja siten hävittänyt aikuisten valtaseman lapsiin. Toisaalta on myös esitetty, että mediankäytössä on sukupolvien välillä kasvava aukko. Lasten ja nuorten kokemus eri mediavälineiden käytöstä tarjoaa heille mahdollisuuden kokea ja luoda kulttuurin ja kommunikaation uusia muotoja, joihin aikuisten kontrolli ei yllä. (Buckingham 2000, 5). Vaikka lapsilla ei olekaan omia tuloja, heidät voidaan nähdä itsenäisinä kuluttajina, joita rohkaistaan tekemään itse päätöksiä sen suhteen, mitä he ostavat, katsovat ja lukevat. Internetin välityksellä lasten keskinäinen ja aikuisten välinen kommunikointi on helpompaa, ja siellä lasten ei välttämättä edes tarvitse identifioida itseään lapsiksi. (Buckingham 2000, 98.)

Lapsuuden ja aikuisuuden rajan hämärtyminen näyttäytyy mediassa myös aikuisten lapsille tuottaman lastenmusiikin katoamisena. Yle on lopettanut lastenmusiikin soittamisen radiokanaviltaan, eikä muukaan media ole ollut kiinnostunut genrestä enää muutamaan vuoteen. (Koppinen, 2016). Monet vanhemmat kertovat lastensa etsivän netistä kuunneltavaa nuorisomusiikin puolelta ja viime vuosina suomalaislasten keskuudessa suosiossa ovatkin olleet muun muassa Robin, Isaac Elliot, JVG, Sanni, Cheek ja Antti Tuisku. Saksassa on tutkittu musiikkigenren, laulutyylin ja lauluäänen sukupuolen vaikutusta alakouluikäisten lasten musiikkimieltymyksiin. Tutkimuksessa selvisi, että popgenre on ekaluokkalaisten keskuudessa kaikista musiikkityyleistä suosituin. (Busch, Lehmann-Wermser & Liermann, 2009.) Lapset muistavat tarkkaan kuulemiensa laulujen sanoituksia ja laulavat niitä usein ääneen, mikä saattaa kuulostaa aikuisen korvaan pahalta tai nololta. (Koppinen 2016.)

Vestadin & Dyndhalin (2017, 11) toteuttamassa norjalaisessa tutkimuksessa yksi vanhempi toi esiin huolen siitä, että lapsitähdet ja markkinavetoinen lastenmusiikki esittelevät nuorisolle tarkoitettut asiat lapsille liian varhain. Kyseisessä tutkimuksessa joidenkin vanhempien toimesta lapsille haluttiin tarjota mahdollisuus nauttia vain lapsuudesta, mikä edellytti vanhemmilta aktiivista keskustelua lasten kanssa hyvinä pidetyistä arvoista. Tämä tarkoitti joissain perheissä sitä, että vanhemmat päättivät itse, mitä heidän lapsensa saavat kuunnella. (Vestad ym. 2017, 11.) Toisaalta jotkut vanhemmat puolestaan eivät ymmärtäneet, miksi lapset tarvitsivat nimenomaan heitä varten tuotettua musiikkia. Lastensa musiikkimieltymyksistä tekemiensä havaintojen perusteella vanhemmat olivat sitä mieltä, että lapset voivat aivan hyvin kuunnella lähtökohtaisesti aikuisyleisölle tuotettua musiikkia. Tätä perusteltiin sillä, että lapsille tuotettu ja markkinoitu musiikki koettiin usein liian yksinkertaisena ja helppona. Osa vanhemmista toi puolestaan esiin, kuinka palkitsevaa yhdessä koko perheen kesken tapahtuva musiikinkuuntelu on, riippumatta siitä, onko kyseessä lähtökohtaisesti lapsille vai aikuisille tuotettu musiikki. Esimerkkeinä kyseisestä, koko perheen tykkäämästä musiikista vanhemmat mainitsivat ABBA:n, Neil Youngin ja Lady Gagan. (Vestad ym. 2017, 11.)

Aho ja Kärjä (2007, 270) mukaan lastenmusiikkikulttuuri voi sisältää niin populaari-, kansan-, maailman- kuin taidemusiikkiakin. Populaarimusiikki määrittyy käsitteenä aina suhteessa siihen aikaan, jossa sitä käytetään, sillä yhteiskunta muuttuu jatkuvasti. Populaari ei ole syntynyt itsestään eikä sitä ole olemassa ilman jatkuvaa vuorovaikutusta kaikkeen musiikkiin. (Aho ym. 2007, 8.) Latinan kielen sana *populus* tarkoittaa kansaa, ihmisiä, ja *popularis* kansalle kuuluvaa. Riippuen siitä, miten ”kansa” on ymmärretty eri aikoina, on populaari tarkoittanut alempiarvoisia tai ”tavallisia” ihmisiä, mutta myös suosiota ja yleisyyttä. Kaikesta populaariksi tarkoitettusta ja nimetyistä musiikista ei välttämättä kuitenkaan tule suosittua ja puolestaan sellainen musiikki, jota ei ole lähtökohtaisesti tarkoitettu suurelle yleisölle, voi nousta yllättäen vuoden hitiksi. (Aho ym. 2007,

11-12.) Populaarimusiikki on erilaisten tyylien ja vaikutteiden sekamuoto, joka on samanaikaisesti niin yhteisöllinen, kaupallinen kuin esteettinenkin tuote. Sen tarkasteluun vaikuttavat jatkuvasti käsitykset erilaisista perinteistä. (Aho ym. 2007, 12.)

2.2 Lapsuudentutkimus

Lapsuudentutkimuksen lähtökohtana on pyrkiä ymmärtämään lapsia ja lapsuutta heidän itsensä kertomana. Tieteellisen tutkimuksen kentällä on vähitellen yleistynyt näkemys lapsista sosiaalisina toimijoina. Lasten osallistumista ja oman äänen kuulemista on alettu pitää tärkeänä, sillä lapsuudentutkimuksen näkökulmasta lasten omia näkemyksiä pidetään arvokkaina juuri tässä hetkessä. Ennen tieteen kentällä vallitsi ajatus, että lapset ovat vasta matkalla kohti aikuisuutta, "*becomings*", eikä heidän kuulemistaan pidetty tarpeellisena. Nykyisen käsityksen mukaan lapset ovat oma, arvokas, sosiaalinen ryhmänsä "*beings*", ja heidän ymmärretään itse tietävän parhaiten omasta elämästään. (Christensen & James 2000.)

Keskeinen osa omaa tutkimustani on lasten kanssa yhdessä tapahtuva tutkiminen (*research with children*). Sen sijaan että tutkija vain esittäisi lapsille kysymyksiä tutkittaviin nähden auktoriteettiasemassa olevana aikuisena (Christensen ym. 2000, 12), lasten omat näkemykset heidän kuuntelemaansa musiikkiin liittyen huomioidaan arvokkaana ja pätevänä tutkimusaineistona. Tutkija ei oletta tietävänsä oikeita vastauksia tutkittavaan ilmiöön, vaan tutkii sitä yhdessä lasten kanssa ja tekee tämän myös selväksi tutkittaville.

3 TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, millaista musiikkia 5-6-vuotiaat kertovat itse kuuntelevansa. Aikaisempaa tutkimusta aiheesta ei ole lasten näkökulmasta tehty, joten tämän tutkimuksen pyrkimyksenä on tuoda lasten oma ääni aiheesta kuuluviin. Ensimmäinen tutkimuskysymykseni muotoutui seuraavanlaiseksi:

1. Millaista musiikkia lapset kuuntelevat?

Tänä päivänä musiikkia voidaan toistaa monilla välineillä ja eri medioissa. Halusin saada selville, mitkä laitteet ovat musiikintoistamisessa lasten käytössä. Näin ollen toinen tutkimuskysymykseni on:

2. Mistä musiikkia kuunnellaan?

Aineistonkeruusuunnitelmaa laatiessani olin kiinnostunut siitä, mikä tutkittavia miellyttää kuuntelemassaan musiikissa. Aineistonkeruuta tehdessäni huomasin kuitenkin, että lasten on vaikeaa perustella suullisesti, miksi he tykkäävät tietystä musiikista. Näin ollen kolmas tutkimuskysymykseni muotoutui uudelleen vielä aineistonkeruun jälkeen, sillä aineiston myötä kiinnostavaksi muodostui se, miten tutkittavat kokevat lastenmusiikin ja aikuisten musiikin välisen eron. Kolmas tutkimuskysymykseni on:

3. Miten lapset kuvailevat lastenmusiikin ja aikuisten musiikin välistä eroa?

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Tutkimusote

Tutkimukseni on kvalitatiivinen, aineistolähtöinen tapaustutkimus. Lähestymistapa on fenomenografinen, sillä tutkimuksen kohteena ovat erilaisia arkipäivän ilmiöitä koskevat käsitykset ja niiden erilaiset ymmärtämisen tavat (Huusko & Paloniemi 2006, 1). Tämän tutkimuksen avulla pyritään selvittämään, mitä musiikkia 5-6-vuotiaat lapset kuuntelevat, mistä musiikkia kuunnellaan ja miten lapset määrittelevät lastenmusiikin ja aikuisten musiikin välistä eroa. Näin ollen tutkimuskohteena ovat siis lasten omat käsitykset heidän kuulemastaan ja kuuntelemastaan musiikista.

4.2 Tutkimukseen osallistujat

Tutkimukseen osallistui yhdestä jyvaskyläläisestä päiväkodista neljä haastatteluparia eli yhteensä kahdeksan 5-6-vuotiasta. Tutkittavista viisi on iältään 6-vuotiaita ja kolme 5-vuotiaita. Tyttöjä on tutkittavista viisi ja poikia kolme. Tutkittavien yksityisyyden suojaamiseksi en tuo tutkimustuloksissa esille tutkittavien ikää. Täten pyrin huolehtimaan tutkittavien anonymiteetin säilymisestä.

Tutkimuspäiväkoti valikoitui tutkimukseen sattumanvaraisesti. Tutkimuspäiväkodin etsinnässä päiväkodin pedagogisilla painotuksilla ei ollut merkitystä muilta osin kuin siten, että musiikkipainotteista päiväkotia en kokenut sopivaksi tähän tutkimukseen. Kyseisestä painotuksesta johtuen tutkittavilla olisi jo varhaiskasvatusympäristön puolesta mahdollisesti keskivertolasta enemmän musiikkia arjessaan. Ikäryhmän 5-6-vuotiaat valikoin tutkimukseen siksi, että haluan saada lasten oman ääneen aiheesta kuuluviin. Aiheena musiikki voi olla nuoremmille tutkittaville vielä liian abstrakti haastatteluteema, joten siksi koen kyseisen ryhmän varhaiskasvatuksen ikäryhmistä tähän tutkimukseen sopivimmaksi.

Tutkimuksen toteuttamista varten lähetin tiedotteen lasten koteihin (*liite 1*) ja kysyin suostumusta sekä tutkimukseen osallistuvien lasten vanhemmilta että tutkittavilta itseltään. Jyväskylän kaupungin päiväkodissa toteutettavaa tutkimusta varten anoin tutkimusluvan kaupungilta (*liite 2*). Tutkimus toteutettiin yhden päivän aikana tutkimukseen osallistuvan päiväkodin tiloissa maaliskuussa 2019.

4.3 Aineistonkeruu

Aineistonkeruumenetelmänä käytin teemahaastattelua eli puolistrukturoitua haastattelua. Teemahaastattelun idea perustuu siihen, että haastattelu etenee etukäteen valittujen teemojen ja niihin liittyvien tarkentavien kysymysten varassa (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75). Tutkimukseni avulla pyritään saamaan selville, mitä musiikkia lapset kuuntelevat. Kyseisen tiedon äärelle päästään parhaiten kysymällä asiaa tutkittavilta itseltään. Tutkimusaiheeni ja tutkimukseen osallistuvien iän huomioiden uskoin teemahaastattelun tuottavan tutkimukseni kannalta enemmän relevanttia tietoa kuin täysin strukturoidun haastattelun. Haastattelurunko on tämän raportin lopussa liitteenä (*liite 3*).

Maarit Alasuutari (Ruusu vuori & Tiittula 2005, 145) toteaa kvalitatiivisen haastattelun tarjoavan menetelmän, joka mahdollistaa lasten äänen kuulemisen ja heidän näkökulmansa esiin tuomisen. Koen omassa tutkimuksessani tärkeäksi lasten itsensä haastattelemisen juuri siksi, että he itse pääsevät kertomaan, millaisena he kokevat nykypäivän lasten musiikkimaailman. Tutkimukseni tavoitteena onkin lasten omien musiikkikäsitusten esille saattaminen heidän kertomaan.

Haastattelin tutkittavia pareittain, sillä koin, että kyseisellä tavalla tutkittavien on helpompaa ja innostavampaa keskustella heille mahdollisesti abstraktilta tuntuvasta aiheesta (Christensen ym. 2000, 133). Yhdessä parin kanssa aiheesta keskustelu voi auttaa tutkittavia palauttamaan paremmin mieleen, mitä musiikkia he todella kuuntelevat. Haastatteluparien muodostamisessa hyödynsin päiväkodin henkilökunnan lapsituntemusta. Toivoin, että yhdessä haastatteluun tulevat

lapset tuntevat ja leikkivät muutenkin yhdessä, jotta haastattelutilanteessa he enemmänkin tukisivat toisiaan kuin lisääisivät toistensa jännitystä. Tiedostin tutkijana toisaalta myös sen, että parin kanssa yhteisessä haastattelutilanteessa oleminen voi lisätä myös paineita sen suhteen, uskaltaako kaverin kuullen paljastaa ääneen kaikkea kuuntelemaansa musiikkia.

Haastattelut toteutettiin rauhallisessa, erillisessä leikkihuoneessa tutkimukseen osallistuvassa päiväkodissa. Pyrin luomaan haastattelutilanteesta tutkittaville mahdollisimman avoimen ja rennon. Istuimme tutkittavien kanssa leikkihuoneen lattialla ja tutkittavilla oli mahdollisuus löhöillä haastattelun aikana säkki-tuolissa. Haastattelutilanne eteni tutkittavien kanssa rennosti jutustellen, tutkijan ollessa itsekin aihetta yhdessä tutkittavien kanssa ihmettelevä osallistuja sen sijaan, että olisin ollut tutkittaviin nähden auktoriteettiasemassa oleva päiväkodin ulkopuolinen aikuinen (Christensen ym. 2000, 12).

Haastattelun alussa haastatteluparien kanssa ideoitiin yhdessä paperille toive-soittolista, joka jo itsessään oli osa aineistonkeruuta (*liite 4*). Tämän lisäksi toivoin sen myös omana aktiviteettinaan rentouttavan tutkittavia. Ennen soittolistan ideoimisen aloitusta varmistin tutkittavien tietävän, mitä käsite tarkoittaa. Pohjustin ideoimiseen ryhtymisen kysymällä tutkittavilta, mitä kaikkea musiikkia he laittaisivat soittolistalle, jonka sisällöstä saisivat täysin itse päättää. Jatkoin tiedustelemalla, millainen musiikki ja mitkä esiintyjät ovat tutkittavien mielestä mukavaa kuunneltavaa. Tutkittavat nimesivät kappaleita ja esittäjiä, jotka kirjasin paperille listaksi. Soittolistoja myös täydennettiin muutaman haastatteluparin kanssa myöhemmin haastattelutilanteen aikana. Haastattelut nauhoitettiin, jotta tutkijana pystyin olemaan haastattelutilanteessa täysin läsnä, eikä huomiota tarvinnut keskittää soittolistoja lukuun ottamatta vastausten kirjaamiseen.

4.4 Aineiston analyysi

Nauhoitetut haastattelut litteroin auki sanatarkasti, jonka jälkeen analysoin haastatteluaineistot aineistolähtöisen teemoittamisen menetelmin. Moilasan & Rähän (2010, 55) mukaan teemoittamisessa aineisto pelkistetään etsimällä siitä tekstin olennaisimmat asiat ja kyseisten teemojen avulla ”pyritään tavoittamaan tekstin merkityksenantojen ydin”. Teemat siis liittyvät tekstin sisältöön, mikä edellyttää tutkijalta tekstin lukemista useaan kertaan, jotta sen keskeiset merkitykset rivien väleistäkin löytyvät (Moilanen ym. 2010, 55). Tässä tutkimuksessa tekstistä haettiin merkityksiä tiettyyn asiaan - esittämiini kolmeen tutkimuskysymyksen. Näin ollen käyttämäni lähestymistapaa voidaan luonnehtia aineistolähtöiseksi teemoittamiseksi. Omien kysymysten kautta aineistoa teemoitettaessa keskeiseksi nousee se, mitä informantit kunkin teeman kohdalla puhuvat, jolloin tutkijan tehtävänä on informanttien antamien merkitysten löytäminen. (Moilanen ym. 2010, 55.)

Kun teemat on etsitty, täsmennetään niiden merkitysisältö esimerkiksi käsittekarttaa apuna käyttäen. Tekstistä etsitään kuhunkin teemaan liittyvät asiat ja ne esitetään käsittekartan avulla. Tämän jälkeen teeman merkitysisältö muotoillaan sanallisesti, jolloin puhutaan teeman ensimmäisestä formuloinnista. (Moilanen ym. 200, 56.) Ensimmäisen tutkimuskysymyksen kohdalla tein teemat sijoittamalla tutkittavien soittolistoilta listattuja artisteja ryhmiksi niiden edustamien musiikkigenrejen mukaan. Tässä vaiheessa en vielä lyönyt lukkoon eri genreille hahmottelemiani nimiä.

Seuraavassa vaiheessa liitetään eri teemojen käsittekartat toisiinsa, minkä jälkeen voidaan syventää teemojen merkitysisällön tulkintaa. Kukin teema saa merkitysisältönsä osittain itsenäisesti ja osittain suhteessa toisiin teemoihin. (Moilanen ym. 2010, 56.) Tässä vaiheessa muodostin jokaiselle viidelle tekemälleni musiikkigenre-luokalle niitä mielestäni parhaiten kuvaavat nimet. Luokkien nimiksi tulivat: lapsiartistit, elokuva- ja tv-ohjelmamusiikki, pelimusiikki, lapsille

tuotettu lastenmusiikki sekä lähtökohtaisesti nuoriso- ja aikuisyleisölle suunnattu musiikki.

5 5-6-VUOTIAIDEN MONIMUOTOINEN MUSIIKKIKULTTUURI

Tuloslukuni jakautuu kolmeen alalukuun vastaten esittämiini tutkimuskysymyksiin. Tutkimuskysymyksiäni on kolme: Millaista musiikkia 5-6-vuotiaat kuuntelevat? Mistä musiikkia kuunnellaan? Miten lapset kuvailevat lastenmusiikin ja aikuisten musiikin välistä eroa? Tulosten esittämisen tukena käytän aineistolainauksia. Lainauksissa kirjainlyhenne ”T” tarkoittaa tutkijaa. Joitakin lainauksia on lyhennetty jättämällä esimerkkeihin varsinaisesti kuulumattomia keskustelun pätkiä pois. Tällöin lainauksen keskellä on merkittynä kolme pistettä ”...”.

5.1 Lasten kuuntelema musiikki

Selvittäessäni, mitä musiikkia tutkittavat kuuntelevat, hyödynsin heidän kanssaan yhdessä haastattelutilanteessa ideoituja soittolistoja. Kokosin kaikkien haastatteluparien soittolistat yhteen, jonka jälkeen aloin tarkastella, millaista musiikkia tutkittavat ovat maininneet kuuntelevansa (*liite 4*).

Tutkittavien muodostamat soittolistat sisälsivät laajasti musiikkia eri genreistä ja konteksteista. Toteuttamani aineiston analyysin perusteella jaoin tutkittavien listaaman musiikin viiteen eri kategoriaan, jotka ovat: Lapsiartistit, elokuva- ja tv-ohjelmamusiikki, pelimusiikki, lapsille tuotettu lastenmusiikki sekä lähtökohtaisesti nuoriso- ja aikuisyleisölle suunnattu musiikki. Päädyin kyseisiin kategorioihin, koska ne olivat mielestäni riittävän kuvaavia ja tekivät selkeästi eroa eri nimettyjen artistien ja kappaleiden välillä, mikä helpotti tulosten tarkastelua. Muutama mainittu artisti sopisi useampaankin kategoriaan, esimerkiksi Robin ja Isac Elliot, jotka ovat aloittaneet uransa lapsiartisteina, mutta tekevät tätä nykyä nuoriso- ja aikuisyleisölle suunnattua musiikkia.

1. Lapsiartistit

Robin
Isac Elliot
Marcus & Martinus
Eino & Apeli

2. Elokuva- ja tv-ohjelmamusiikki

Risto Rappääjä
Frozen
Munamies
Soy Luna

3. Pelimusiikki

Fortnite-pelin musiikki
”Rallipelin” musiikki (tarkkaa pelin nimeä ei tiedossa)
Ipad-pelien musiikki

4. Lapsille tuotettu lastenmusiikki

Ti-Ti Nalle
Dodo-sorsa
Pikku-Orava

5. Lähtökohtaisesti nuoriso- ja aikuisyleisölle suunnattu musiikki

Sanni
Cheek
Elastinen
Lauri Tähkä
Olli Lindholm
Anna Puu
Toni Wirtanen
Juha Tapio
Redrama
Ellinoora

Apulanta
Vesala
Haloo Helsinki
Dynoro
Gigi D' Agostino
Antti Tuisku

Kyseisten kategorioiden perusteella voidaan päätellä lasten kuunteleman musiikin koostuvan laajasti eri genrejä edustavasta musiikista. Lähtökohtaisesti nuoriso- ja aikuisyleisölle tehtyä musiikkia kuunneltiin selvästi eniten. Ei-levytetty pelimusiikki tuli myös tutkittavien haastatteluissa esiin, muodostaen oman kategoriansa lasten musiikinkuuntelussa. Alla olevassa esimerkissä tutkittava Topi kertoo kuuntelevansa *Fortnite*-pelin musiikkia, vaikka ei pelaisikaan peliä.

Esimerkki 1

Topi: Niin me joskus kuunnellaan Mikon ja mun semmosia peli tota biisejä.

T: Pelibiisejä?

Topi: Nii.

T: Onks ne niinku jossain tämmösessä niinku pleikkaripelissä vai?

Topi: Joo, *Fortnite*.

T: Okei niin te kuuntelette sitä musiikkia ihan vaan

Topi: Nii.

T: Joo. Vaikka te ette pelais sitä peliä?

Topi: Nii.

T: Ihan pelkkää musiikkia?

Topi: Mä oon kuunnellu, mä oon laittanu vaan videoita niin siitä.

Haastattelutilanteessa tutkittavat nimesivät toivesoittolistalleen sekä myöhemminkin haastattelun aikana sekä esittäjiä että myös tarkkoja kappaleiden nimiä. Tutkittavat tiesivät nimeltä ja halusivat soittolistoilleen useita tunnettuja artisteja. Seuraavasta esimerkistä käy ilmi kolmannen haastatteluparin, Lennin ja Tuuren tietämys lähtökohtaisesti nuoriso- ja aikuisyleisölle suunnatun musiikin suhteen. Kyseisessä esimerkissä tutkittavat mainitsevat seuraavansa TV-ohjelma *Voice of Finlandia*, jossa usea heidän soittolistaansa lisätty artisti on toiminut niin sanottuna tähtivalmentajana.

Esimerkki 2

Lenni: Mä tiiän esim... mä en muista ihan mut mä tiiän jotain kappaleita.

Tuure: On ainaki "Mä en pelkää".
Lenni: Nii on, se laulettiin muuten ku me katottiin siel mökillä muuten *Voicee*, nii siellä muute se oli semmonen jakso missä...
Tuure: Se ihan eka.
T: Nii se Lauri Tähkän Mä en pelkää?
Lenni: Nii.
Tuure: Nii.
T: Joo
Lenni: Ja sitte se "en tajuu miten saat tän toimii". Se Supervoimii.
T: Aa joo mäki tiiän sen
Lenni: Ja sitten se Toinen Jumala Toni Wirtaselta.
T: Toni Wirtaselta
Lenni: Ja sitten öö mitäs vielä öö "Suomen muotoisen pilven alla" on se Arttu Wiskarin.

Neljäs tutkimuspari, Oona ja Venla, pohti yhtä soittolistalle haluamaansa kappaletta laulaen ja hyräillen. Alla olevassa esimerkissä tutkija hyräilee kappaletta mukana ja lopulta tutkittavien kanssa yhdessä havaitaan, mikä kappale on kyseessä (*In my mind* - Dynoro & Gigi D' Agostino).

Esimerkki 3

Oona: Mul on...
Venla: Mikä se on se... Mä tiiän mutta...
Oona: Mul ois se [laulaa] "*In my heart, tiin tin tii*"
T: [laulaa] *tii tii tii tii tin tin tii*. Mikähän se esittäjän nimi on? Mä luulen et mäki tiiän ton laulun.
Oona: Mä tiiän, se on niin hyvä!
Venla: Mä oon kuunnellu sen, ai onks se vähän niinku sellanen...
T: Se [laulaa] "*in my mind*"...
Venla: [laulaa] "*in my mind*"...
T: [laulaa] "*In my mind*" *tin tin tindin tindin din*... Onks se toi?

5.2 Musiikinkuuntelussa käytettävät välineet

Tutkittavien musiikin toistamisessa käyttämät välineet:

Tutkittavien musiikinkuuntelussa hyödyntämistä välineistä puhelin ja radio olivat suosituimmat ja ne mainittiin jokaisessa haastattelussa. Tutkimuspareista kolme mainitsi kuuntelevansa musiikkia puhelimesta nimenomaan suoratoistopalvelu YouTuben kautta. Radiosta musiikkia kuunneltiin sekä kotona että autossa. Tutkittavista kaksi kuunteli musiikkia myös Ipadilta ja television kautta. Kaksi tutkimusparia mainitsi musiikin toiston tapahtuvan päiväkodissa

puhelimien kautta. Yksi tutkittavista kertoi omistavansa oman CD-soittimen, jonka kautta hän kuunteli kotona musiikkia CD-levyiltä sekä myös C-kasetilta. Lisäksi yksi tutkittava toi esiin kuuntelevansa musiikkia tietokoneen kautta. Tutkittavat kertoivat kuuntelevansa musiikkia kotona, kavereiden luona, päiväkodissa ja automatkoilla. Lisäksi kaksi tutkittavaa kertoi kuuntelevansa musiikkia baletti- ja aerobic-harrastuksissa, vaikka siellä toistettavaa musiikkia ei voitu valita itse.

5.3 Miten lapset kuvailevat lastenmusiikin ja aikuisten musiikin välistä eroa?

Kaikki tutkittavat totesivat, että lastenmusiikilla ja aikuisten musiikilla on eroa keskenään. Ensimmäinen pari kuvaili kyseistä erontekoa kappaleissa esiintyvän kiroilun kautta. Tutkittava Topi tuo seuraavassa esimerkissä esille, että musiikki, jossa kiroillaan, on aikuisten musiikkia ja kirosanoja sisältämätön musiikki puolestaan lastenmusiikkia. Kirosanoista huolimatta kumpikin esimerkin tutkittava sai joskus kuunnella kotona aikuisten musiikiksi määriteltyä musiikkia.

Esimerkki 4

T: Nii. Mitäs se niinku lastenmusiikki on, jos sää nimeäisit jotaki lauluja tai esittäjiä nii mistä sen niinku tunnistaa?

Topi: Vaikka Cheekki, Cheekin semmosia lauluja joissa Cheekki ei kiroile.

T: Okei

Topi: ...kiroile

Topi: Musta vois olla silleen että [?] se jossa kiroillaan, nii se on aikuisten ja se jossa ei kiroilla nii se on lapsien.

T: Okei, joo. Öö no onko teijän mielestä, voiko lapset kuunnella sitä aikuisten musiikkia?

Topi: Meillä joskus saa.

T: Saa kuunnella sitä aikuisten musiikkia?

Topi: Joskus.

T: Vaikka siinä kiroillaan?

Topi: Nii joskus.

Emma: Nii meilläki joskus saa.

T: Joo. Entäpä sitte jos mietitte nii voiko aikuiset kuunnella lastenmusiikkia?

Topi: Joskus äiti kuuntelee vaikka Cheekkiä, jossa ei kiroilla.

Seuraavassa esimerkissä Hilma ja Minttu perustelevat lastenmusiikin ja aikuisten musiikin erottamista toisistaan YouTube-videoiden ikärajoitusten kautta. Pari pohtii musiikkivideoiden jännittävyttä ja pelottavuutta, minkä perusteella voidaan kertoa, onko kyseinen musiikki lasten- vai aikuisten musiikkia. Tutkitavat tuovat myös esiin ohjelmat ja niiden tunnistamisen sopiviksi lapsille kyseisten videoiden ”värikkyiden” perusteella.

Esimerkki 5

Hilma: Mä tiän sen ainaki siitä ku se menee, ku mä aina meen kysyy [??] niistä öö kirjotuksista siitä alhaalta ni meillä on semmonen Ipadi josta tietää et onks ne aikuisten vai lapsien.

T: Aa ne videot että onko ne niinku lapsille vai aikuisille? Okei. Nii siitä voi päätellä että onko tää. Okei, nii just. Entäs sun mielestä Minttu? Voiko sanoa et joku musiikki että aha tää on lastenmusiikkia ja tää aikuisten musiikkia?..

Hilma: Niillä ei oo varmaan semmonen Ipadi että siitä alhaalta lukee.

T: Nii ku jos te mietitte vaikka aikasemmin ku me tehtiin tää lista...

Hilma: Tai sit sen tietää vaan niistä ku lapsien ne ohjelmat on värikkäitä vai mitä Minttu?

Minttu: Mm

T: Nii

Hilma: Ja niistä ku aikuisten on mustii vähä.

Lastenmusiikin ja aikuisten musiikin toisistaan erottamista Hilma perustelee YouTube-videoiden ikärajoitusten kautta. Lastenmusiikin tunnistamista tutkitava puolestaan pohtii esittäjien iän kautta: lapsiartistit Marcus ja Martinus sekä Eino ja Aapeli ovat lastenmusiikkia, koska he ovat itsekin lapsia. Kysyttäessä lasten mahdollisuudesta kuunnella aikuisten musiikkia sekä aikuisten puolestaan lastenmusiikkia, Hilma toteaa, etteivät lapset voi kuunnella aikuisten musiikkia, koska se on lapsille pelottavaa. Aikuiset sen sijaan voivat kuunnella lastenmusiikkia, koska se ei pelota heitä.

T: Kyllä. Entäs sitte ku te aikasemmin sanoitte just ton Marcus ja Martinus ja Eino ja Aapeli nii onks ne niinku kaikki lastenmusiikkia esimerkiks?

Hilma: Koska nehän on lapsia.

T: Nii just, aivan. Mm no tota voiko teijän mielestä tai osaisitteko te sanoo sitte et mikä on niinku aikuisten musiikkia? Onko kaikki semmonen missä ei oo

niinku, mitkä ei oo piirretyissä tai ketkä ei oo lapsia ne esittäjät vai miten te aatette sen? Et mistä tunnistaa sen aikuisten musiikin?

Hilma: No ehkä silleen että vaikka jos sulle jossakin vaiheessa tulis vaikka You-tubesta nii ilmoitus että aikuisten ohjelmat on täällä puolella ja lasten täällä.

T: Nii just nii siitä tietää. Okei. No entäs sitte voiko lapset teidän mielestä kuunnella aikuisten musiikkia?

Hilma: *[pudistaa päätä kieltävästi]*

T: Ei voi kuunnella? Okei

Hilma: Ne on lapsille varmaan niin pelottavia.

T: Nii just. No entäs sitte toisin päin, voiko aikuiset kuunnella lastenmusiikkia?

Hilma: Kun ne ei pelkää niitä.

Tutkittavat Lenni ja Tuure kuvaavat lastenmusiikin ja aikuisten musiikin erotettavuutta toisistaan siten, että aikuisten musiikki on nopeaa puhetta, ”räppiä”, kun taas lastenmusiikissa ei puhuta yhtä paljon. Kyseisen parin mielestä lastenmusiikki on enemmän laulettua, ei puhuttua kuten rap-musiikki.

Esimerkki 6

T: Kyllä, onkse teidän mielestä niinku... Mistä sitte tunnistais lastenmusiikin ku te sanoitte että jos nää on tässä aikuisten musiikkia

Lenni: No siitä että siinä niinkun...

Tuure: Ei esim lauleta...

Lenni: Ei puhuta niin hyvin. Ei puhuta niin paljoo.

Tuure: Niin

T: Lastenlauluissa ei puhuta niin paljoo?

Lenni: Mm. Siinä ei puhuta melkeen yhtään.

T: Okei

Lenni: Siinä ei puhuta yhtään siinä vaan lauletaan
”...”

T: Voi kuunnella, joo. Mites sitte se aikuisten musiikki, elikkä siinä niinku puhutaan enemmän?

Lenni: Niin. Kun lastenmusiikissa.

Tuure: Niin.

Tutkittavat Venla ja Oona kuvaavat aikuisten musiikin olevan tunnistettavissa ”raivoamisesta” ja musiikin pelottavuudesta. Lisäksi kyseinen pari toteaa, että lapset voivat kuunnella aikuisten musiikkia, mikäli se ei ole liian pelottavaa ja sitä ”saa”, eli on aikuisen antama lupa kuunnella.

Esimerkki 7

T: Okei. Saattekste ite valita että mitä musiikkia te kuuntelette?

Oona: Joo

Venla: Joo no kunhan se ei oo niinku liian sellasta pelottavaa tai...

Oona: Niinku, niinku ei me saaha niinku aikuisten biisejä joissa raivotaan ja raivotaan tai sillei... Nii ei me semmosta.

Venla: Ja mä en tykkää ees niistä

Yhteenveto tutkittavien mainitsemista lastenmusiikin piirteistä:

Lastenmusiikissa ei kiroilla

YouTube-videoiden ikäraajat

Lapsiartistit, koska ovat lapsia itsekin

Musiikki on laulettua

Yhteenveto tutkittavien mainitsemista aikuisten musiikin piirteistä:

Kiroilu

YouTube-videoiden ikäraajat

Puhuttu laulu eli rap-musiikki

”Raivoaminen”, musiikin pelottavuus

6 POHDINTA

6.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Tämän tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että tämän päivän 5-6-vuotiaat kuuntelevat laajasti monenlaista musiikkia. Media on suuressa roolissa lasten musiikkikulttuurissa heidän jokapäiväisessä arjessaan peleissä, elokuvissa ja tv-ohjelmissa kuultavan musiikin ja niissä esiintyvien artistien kautta. Huomattava tutkimustulos on lähtökohtaisesti nuoriso- ja aikuisyleisölle suunnatun musiikin suosio lasten keskuudessa. Kyseinen musiikkigenre on kiinteä osa nykylasten olemassaoloa ja musiikkikulttuuria.

Yllättävä tutkimustulos oli tutkittavien mainitsema pelimusiikki, jota kuunneltiin videoiden kautta, vaikka peliä ei varsinaisesti pelattukaan. Tämä toisaalta on tyypillinen nykylapsuutta kuvaava piirre ja vain vahvistaa näkemystä siitä, että lastenkulttuuri on kiinteä osa mediaa ja media puolestaan lastenkulttuuria (Mouritsen 2002, 21). Yllättävä tulos oli puolestaan yhden tutkittavan mainitsema c-kasetti välineenä musiikin toistamisessa. On erikoista, että vielä tänä päivänä alle kouluikäisten keskuudessa toistetaan musiikkia niinkin perinteisellä tavalla. Musiikkia kuunneltiin kuitenkin eniten puhelimista ja radiosta, mikä oli odotettavissa oleva tulos.

Kaikki tutkittavat totesivat lastenmusiikin ja aikuisten musiikin välillä olevan eroa. 5-6-vuotiaiden mainitsemista lastenmusiikin ja aikuisten musiikin piirteistä voi päätellä, että lapset ovat hyvinkin tietoisia siitä, millaista musiikkia pidetään lapsille sallittuna ja mitä puolestaan ei. Aikuisten musiikkia lapset saivat tutkittavien mukaan joskus kuunnella, vaikka se olisi pelottavaa tai siinä kiroiltaisiin, jos sen kuuntelemiseen on saatu aikuisen lupa. Näin ollen voidaan päätellä 5-6-vuotiaiden olevan kiinnostuneita aikuisille suunnatusta musiikista.

Soittolistoille nimetty aikuisten lapsille tuottama musiikki muodostui yhteensä kolmesta nimetystä kappaleesta tai esittäjästä. Tulos vahvistaa ajatusta siitä, että lastenmusiikki todella elää muutoksen aikaa (Koppinen, 2016). Toisaalta on myös mahdollista, että 5-6-vuotiaat kyllä pitävät lapsille tuotetusta musiikista ja kuuntelevat enemmän kuin listasivat. Mahdollisuus soittolistan kokoamisesta kaikkea mielimusiikkia hyväksikäyttäen saattoi saada tutkittavat nimeämään ensisijaisesti juuri niitä esittäjiä, joita lapset eivät määrittele itse lastenmusiikiksi. Tähän saattoi vaikuttaa laaja valinnanvapaus ja toisaalta haastatteluparin ehdotamiin ideoihin täysillä mukaan lähteminen.

Krokkfors (2010, 11) on esittänyt, että yksilötasolla vanhemmat lopulta vaikuttavat siihen, mikä on lastenmusiikkia heidän omille lapsilleen. Se voi olla ”jazzia, rockia, virsiä, sinfoniaa, poppia, oopperaa tai vaikka jonkin koneen rytmikästä ääntä”. Kasvattajilla onkin suurin vastuu siitä, millaista musiikkia lapset kuulevat ja ennen kaikkea saavat kuunnella. On totta, että lähtökohtaisesti nuoriso- ja aikuisyleisölle suunnatun musiikin sanoitukset voivat lasten suusta laulettuna järkyttää kasvattajia ja vanhempia, ja olla lapsen kehitykselle haitallisia (Koppinen 2016). Toisaalta aikuisten on osattava kiinnittää huomiota laulujen sanoitusten ja musiikkivideoiden sijaan myös siihen, miksi lapsia kiinnostaa se musiikki tai artisti, jota he kuuntelevat.

Anttila & Rensujeff (2009, 29) ovatkin todenneet, että on tärkeää pohtia sitä, miten voimakkaana lapsen oma ääni ja pyrkimykset kuuluvat yleisen kulttuurin kentällä tai edes oman perheen sisäisissä taide- ja kulttuuriharrastusten valinnoissa. Aikuisten olisi hyvä pohtia, arvostavatko lapset itse sitä kulttuuria, jonka pariin heidät aikuisten toimesta ohjataan (Anttila ym. 2009, 29). Jos lapset eivät itse pääse aikuisten lapsille tekemän lastenmusiikin äärelle, ei heillä myöskään ole mahdollisuutta kiinnostua siitä. Näin ollen on tärkeää, että vanhemmat ja kasvattajat pitävät huolta lasten musiikkimaailman monipuolisesta rikastamisesta. Aivan kuten esimerkiksi lastenkirjallisuus, lastenohjelmat ja lastenteatteri, lapset tarvitsevat elämäänsä myös lapsille tuotettua lastenmusiikkia (Riihinen, 2018).

Lähtökohtaisesti nuoriso- ja aikuisyleisölle suunnattua musiikkia sekä lapsille tuotettua lastenmusiikkia ei siis tarvitse pitää toistensa vihollisina, vaan sopivissa määrin ne kumpikin voivat toimia lasten elämän ja kokeman musiikkikulttuurin rikastajina.

Tutkittavien haastattelemisen pareittain oli tässä tutkimuksessa pääosin hyvä ratkaisu. Soittolistalle nimettyjen kappaleiden ja artistien miettiminen yhdessä parin kanssa auttoi tutkittavia muistamaan monia sellaisia artisteja, joita he eivät olisi ehkä yksin haastateltavina ollessaan muistaneet. Lisäksi tutkimusasetelma haastattelutilanteessa oli onnistunut: sekä tutkijan että tutkittavien istuessa tasavertaisesti lattialla, tutkittavien löhöillessä säkkituolissa omasta tahdostaan, haastattelutilanteesta muodostui rento juttelutuokio. Tutkijan roolini ei ollut vaan lapsia tarkkaileva haastattelija, vaan pyrin olemaan haastattelutilanteessa läsnä tutkittavien vertaisena, joka nauroi ja välillä myös lauloi yhdessä tutkittavien kanssa. Uskon, että kyseinen tietoinen rooli edesauttoi haastattelujen onnistumista.

Toisaalta tiedostan myös parihaastattelun mahdolliset käänköpuolet tutkimustuloksille. Parihaastattelutilanne voi luoda paineita haastattelun osapuolille, mistä johtuen voi olla, että tutkittavat eivät syystä tai toisesta kertoneet kaikesta kuuntelemastaan musiikista. Tämä saattoi vääristää tutkimustuloksia.

6.2 Tutkimuksen luotettavuus

Lapsen osallistumisesta tutkimukseen sovitaan aina huoltajan kanssa sekä tutkimuseettisten että lainsäädännöllisten syiden vuoksi. (Alasuutari 2005, 147). Tutkimusta varten pyysin suostumusta sekä tutkimukseen osallistuvilta lapsilta että heidän huoltajiltaan. Tutkittaville kerrottiin haastattelun alussa tarkasti, mitä tutkitaan ja miksi tutkitaan. Lisäksi tutkittaville tehtiin selväksi vapaaehtoisuuden periaate eli se, että heillä oli missä tahansa vaiheessa tutkimusta oikeus kieltäytyä osallistumasta siihen. Niin ikään tutkittaville kerrottiin haastattelun olevan

luottamuksellinen. Tutkimusaineistoa käytettiin vain ja ainoastaan tutkimuksen toteuttamista varten ja sitä säilytettiin sille tarkoitettussa paikassa, Jyväskylän yliopistossa tutkijan suojatulla u-asemalla. Tutkimukseen osallistuvien anonymiteetin säilymisestä huolehdin tutkittavien nimien muuttamisella tutkimusraporttia varten. Kun tutkimus on saatettu kokonaisuudessaan hyväksytysti päätökseen, tutkimusaineisto hävitetään. Valmis tutkimus julkaistaan ja on luettavissa Jyväskylän yliopiston tietokannassa.

Aikuisen ja lapsen välisessä haastattelutilanteessa tutkijan on hyvä olla tietoinen aikuisen ja lapsen välisen valtaeron mahdollisesta vaikutuksesta tutkimustuloksiin. Lapsen näkemyksen ymmärtämiseksi on haastattelijan oltava refleksiivinen suhteessa lapsen puheeseen ja kommunikaatiotapoihin. (Alasuutari 2005, 153). Lapsia haastateltaessa tutkijan on tarvittaessa joustettava ja muokattava ennakkoon suunniteltua haastattelurunkoa itse haastattelutilanteessa. Toisaalta haastattelumenetelmäksi valitsemani teemahaastattelu mahdollistakin haastattelun vapaamuotoisen etenemisen. Tutkijana varoin johdattelemasta haastattelua liikaa, vaikka autoinkin tutkittavia joidenkin kappaleiden ja artistien nimeämisessä omaan lastenkulttuurin tuntemukseeni nojautuen. Ennako-oletuksia lasten kuunteleman musiikin suhteen minulla ei ollut muilta osin kuin siten, että aavistelin nuoriso- ja aikuismusiikin olevan lasten suosiossa.

6.3. Jatkotutkimushaasteet

Tämän tutkimuksen otos oli pieni ja sijoittui yhden kaupungin yhteen päiväkohtiin. Näin ollen tutkimuksen tulokset eivät ole laajalti yleistettävissä. Toisaalta pieni otoskoko mahdollisti syvemmän analyysin tekemisen aineistosta. Tutkimukseni toi toisaalta vihdoinkin lasten näkökulman lastenmusiikista esiin ja toimi siten toivottavasti lähtölaukauksena myöhemmin tehtäville tutkimuksille.

Alun perin halusin myös tutkimukseni avulla saada selville, miksi lapset kokevat mainitsemansa musiikin miellyttävänä. Haastattelutilanteessa kuitenkin

havaittiin, että tutkittavien on vaikeaa sanallistaa, mikä heidän mielimusiikissaan on kivaa. Jatkossa tehtävää tutkimusta ajatellen onkin hyvä pohtia, olisiko kyseisen kysymyksen selvittämiseen olemassa jokin parempi tapa kuin haastattelu.

Olisi myös mielenkiintoista nähdä, miten saavutettu tutkimustieto otetaan vastaan varhaiskasvatuksen kentällä. Jatkotutkimuksen selvitettäväksi jää, onko kasvattajien asenteissa ajan myötä huomattavissa muutosta lasten kuuntelemaa, lähtökohtaisesti nuoriso- ja aikuisyleisölle tuotettua musiikkia kohtaan. Johdannossa kerroin omasta eskariaikaisesta kokemuksestani päiväkodin levyraadissa, jonne Tiktakea ei saanut viedä. Tutkimukseeni osallistuneet 5-6-vuotiaat kertoivat, että heidän päiväkodissa pidetyissä discoissa soittolistalle kuuluu ehdottomasti Antti Tuisku. Näin ollen kasvattajien asenteissa lasten nuoriso- ja aikuismusiikin kuuntelua kohtaan voidaan jo todeta olevan havaittavissa muutosta.

LÄHTEET

Aho, M. & Kärjä, A-V. 2007. *Populaarimusiikin tutkimus*. Tampere. Vastapaino.

Ahola, A. & Nikulainen J. (toim.) 2010. *Aika laulaa lapsen kanssa. Polkuja lastenmusiikin historiassa*. Helsinki. Provisual Oy ja Werner Söderström Oy.

Alasuutari, M. 2005. *Mikä rakentaa vuorovaikutusta lapsen haastattelussa?* Teoksessa Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. (toim.) Tampere. Vastapaino.

Anttila, A. & Rensujeff, K. 2009. *Taiteen taskurahat. Lastenkulttuurin käsite, linjaukset ja edistäminen*. Helsinki. Taiteen keskustoimikunta.

Busch, V., Lehmann-Wermser, A. & Liermann, C. 2009. *The Influence of music genre, style of singing, and gender of singing voice on music preference of elementary school children*. Department of Musicology and Music Education. University of Bremen. Germany.

Buckingham, D. 2000. *After the death of childhood. Growing up in the age of electronic media*. Cambridge. Polity Press.

Christensen, P. & James, A. 2000. *Research with children*. London. Falmer Press.

Hilliaho, H-M. 2011. *Lapsuuden tulkinnat 1960- ja 2000-lukujen lastenlauluissa*. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Pro-gradu tutkielma.

Huusko, M. & Paloniemi, S. 2006. *Fenomenografia laadullisena tutkimussuuntauksena kasvatustieteissä*. Julkaisussa *Kasvatus* 37 (2), 162–173.

Häyrynen, A., Krokfors, M., Jalkanen, P. & Kurki, L. 2010. *Mitä on lastenmusiikki?* Teoksessa Ahola, A. & Nikulainen J. (toim.) *Aika laulaa lapsen kanssa. Polkuja lastenmusiikin historiassa.* Helsinki Provisual Oy ja Werner Söderström Oy.

Jalkanen, P. *Lasten musiikki.* Teoksessa Pohjolan yössä. 1992. Helsinki. Kirjastopalvelu Oy.

Kapiainen, H. *Ti-Ti-Nallesta HeviSaurukseen.* 2010. *Muutokset suomalaisessa lastenmusiikkikulttuurissa ja lastenmusiikin asemassa.* Helsingin yliopisto. Taiteiden tutkimuksen laitos. Pro-gradu tutkielma.

Koppinen, M. 2016. "Lapset kuuntelevat nyt lauluja "hutsuista" ja "madafakin darrasta" - onko se vaarallista?" *Helsingin sanomat* 2.5.2016 <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000002899169.html> (viitattu 26.4.2019.)

Krokfors, M. 1990. *Musiikkia muksuille.* Teoksessa Teinilä, L., Laulajainen, L., Rinta-Tassi R. & Spring, G. (toim.) *Lapsi, mieli ja kieli*, 117-135. Helsinki. Kirjastopalvelu Oy.

Leppänen, T. 2010. *Vallatonta musiikkia. Lastenmusiikkikulttuuri 2000-luvun Suomessa.* Tallinna. Helsinki Gaudeamus University Press.

Moilanen, P. & Rähkä, P. 2010. *Merkitysrakenteiden tulkinta.* Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin.* Juva. PS-kustannus. 46-68.

Mouritsen, F. 2002. *Child culture – play culture.* Teoksessa Mouritsen, F. & Qvortrup, J. (toim.) *Childhood and children's culture.* University Press of Southern Denmark. Narayana Press. 14-39.

Mustola, M. & Rissanen, M-J. 2017. *Mediaympäristö*. Teoksessa Koivula, M., Siipainen, A. & Eerola-Pennanen, P. (toim.) *Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osalisuutta ja hyvinvointia*. Tampere. Kustannusosakeyhtiö Vastapaino Oy. 307-314.

Opetushallitus. 2018. *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet*.

Opetushallitus. 2014. *Esiopetussuunnitelman perusteet*.

Riihinen, E. 2018. "Lastenmusiikki ei näy eikä kuulu - radiotoimittaja Luca Gargano ja oululaiset lastenmusiikin tekijät haluavat muuttaa asian." *Kaleva* 20.3.2018 <https://www.kaleva.fi/uutiset/kulttuuri/lastenmusiikki-ei-nay-eika-kuulu-radiotoimittaja-luca-gargano-ja-oululaiset-lastenmusiikin-tekijat-haluavat-muuttaa-asian/788160/> (viitattu 26.4.2019.)

Suoninen, A. 2014. *Lasten mediabarometri 2013. 0-8-vuotiaiden mediankäyttö ja sen muutokset vuodesta 2010*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/lastenmediabarometri2013.pdf>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki. Tammi.

Vestad, L. & Dyndhal, P. 2017. "This one Grandma knew, too, exactly this one!" *Processes of Canonization in Children's Music*. Norway University of Applied Sciences. Julkaisussa *Nordic Journal of Art and Research*. Volume 6, nro 2.

LIITTEET

Liite 1. Tiedote tutkittavien vanhemmille

Hei [REDACTED] ryhmien huoltajat,

olen Anne Keränen ja opiskelen varhaiskasvatusta Jyväskylän yliopistossa. Teen kandidaatintutkielmaani liittyen 5-6-vuotiaiden lasten käsityksiin omasta musiikkikuuntelustaan ja -mieltymyksistään sekä heidän näkemyksistään lapsille ja aikuisille suunnatun musiikin välisistä suhteista. Kerään tutkimusaineistoni [REDACTED] päiväkodissa, [REDACTED] ja eskareiden päiväkotiryhmissä maaliskuussa 2019.

Tutkimukseni tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, millaisesta musiikista alle kouluikäisten lasten musiikkimaailma tänä päivänä heidän itsensä kertomanaan muodostuu. Kyseisen tiedon avulla saadaan luotua myös kasvattajille kuvaa siitä, millaiseksi kasvattajan rooli lasten musiikkimaailman rikastajana voi muodostua.

Tutkimukseni aineistonkeruumenetelmänä haastattelen lapsia pareittain. Lisäksi osana haastattelua ideoin jokaisen haastatteluparin kanssa toivesoittolistan helpottaakseni tutkittavien mielimusiikin konkretisointia ja toisaalta saadakseni tutkijana selkeää dataa kuunneltavasta musiikista. Haastattelut nauhoitetaan ja videoidaan. Tutkimukseen osallistuminen on tutkittaville täysin vapaaehtoista ja tuon tämän periaatteen esille myös haastattelutilanteessa. Tutkittaville kerrotaan, mitä tutkitaan ja miksi tutkitaan.

Tutkimusaineistoa käytetään vain ja ainoastaan tutkimuksen toteuttamista varten ja sitä säilytetään sille tarkoitettussa paikassa, Jyväskylän yliopistossa tutkijan suojatulla u-aseamalla. Tutkimukseen osallistuvien lasten ja päiväkodin anonymiteetin säilymisestä huolehditaan nimien ja muiden mahdollisten tunnistetietojen muuttamisella tutkimusraporttia varten.

Tiedotteen liitteenä on **suostumuslomake**, jossa tiedustelen, saako lapsenne osallistua tutkimukseen. Ennen suostumuksen allekirjoittamista, pyytäisin teitä tutustumaan [REDACTED]/eskareiden lapsiryhmässä olevaan **tietosuojailmoitukseen**, jossa kerron yksityiskohtaisemmin tutkimuksestani.

Pyytäisin teitä palauttamaan suostumuslomakkeen **05.03.2019** mennessä [REDACTED]
[REDACTED]/eskareiden päiväkotiryhmään.

Yhteystiedot: Työn tekijä Anne Keränen, varhaiskasvatustiede, Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden laitos (anne.e.keranen@student.jyu.fi, puh.) Työn ohjaaja Mari-Jatta Rissanen (mari-jatta.rissanen@jyu.fi, puh.)

Liite 2. Jyväskylän kaupungin tutkimuslupa

JYVÄSKYLÄN KAUPUNKI
Sivistyksen toimiala
Kehittämisyksikkö

Tutkimuslupahakemus

26.11.2015 31.1.2019

Anomus varhaiskasvatuksesta tai perusopetuksesta kerättävien tietoja hankintaan ja käyttöön tutkimuksessa tai selvityksessä

Tutkimuksen nimi	Millaista musiikkia 5-6-vuotiaat kuuntelevat?
Tutkimuksen toteuttaja, tekijät ja ohjaajat (oppilaitos, tutkimuksen tekijä, ohjaaja, kaikkien yhteyshenkilöt: osoitteet, sähköposti, puhelin)	Jyväskylän yliopisto, kasvatustieteiden laitos, varhaiskasvatus. Tutkimuksen tekijä: Anne Keränen, puh. anne.a.keranen@student.jyu.fi. Ohjaaja: Mari-Jatta Rissanen, puh. mari-jatta.rissanen@jyu.fi
Tutkimuksen tausta, tarkoitus ja ajankohta (lyhyt selvitys tausta ja tarkoitukselta, laajempi tutkimussuunnitelma erillisenä liitteenä)	Tutkimus tehdään Jyväskylän yliopiston varhaiskasvatustieteen loppuyönä. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millaista musiikkia 5-6-vuotiaat lapset kuuntelevat, mistä musiikkia kuunnellaan ja mikä musiikin kuuntelemisessa lapsia miellyttää. Tutkimuksen avulla on tarkoitus hahmottaa kasvattajille kattava kuva lasten musiikkimaailmasta tänä päivänä ja saattaa lasten oma ääni aiheesta kuuluviin. Tutkimus valmistuu huhti-toukokuussa 2019.
Tutkimusaineisto (Kuvaus tarvittavista tiedoista riittävästi yksilöityinä. Selvitys myös, kuinka kauan tutkimusaineistoa käytetään.)	Tutkimusaineisto koostuu 5-6-vuotiaiden lasten 3-5 parihaastattelusta teemahaastattelun periaatteella käyttäen. Lisäksi osana aineistonkeruuta tutkittava pyydetään laatimaan tutkijan kanssa suosikkimusiikkilista haastattelun yhteydessä. Haastattelut nauhoitetaan ääniteinä sekä videokuvataan, sillä havainnointia käytetään haastattelun tukena toisena menetelmänä. Haastattelut toteutetaan, videokuvataan ja litoroidaan helmi-maaliskuussa 2019. Tutkimusaineistoa käytetään kevään 2019 ajan, kunnes tutkimus on saatettu hyväksytyksi päätökseen.
Tutkimusaineiston suojaus, säilyttäminen ja hävittäminen (Miten tutkimusaineisto suojataan, säilytetään ja hävitetään. Selvitys myös, että samaan tutkimukseen lupaa hakeneet eivät välitä salassa pidettäviä tietoja sähköpostilla toisilleen)	Tutkimusaineistoa käytetään vain tutkimuksen tekemiseen ja sitä säilytetään Jyväskylän yliopistossa tutkijan suojatulla u-asetamalla. Tutkittavien ja tutkimukseen osallistuvan päiväkodin anonymiteetin turvaamiseksi tutkimusraportissa käytetään keksittyjä nimiä. Tutkimuksen päätteeksi tutkimusaineisto hävitetään.
Palaute tuloksista (Miten Jyväskylän varhaiskasvatukseen tai perusopetukseen annetaan tietoa tutkimustuloksista)	Valmis tutkimusraportti julkaistaan ja on luettavissa Jyväskylän yliopiston tietokannassa.
Sitoumukset (liitettävä hakemukseen)	Sitoudun siihen, että en käytä saamiani tietoja muuhun kuin tutkimustarkoitukseen. En myös-kään käytä saamiani tietoja asiakkaan tai hänen läheistensä vahingoksi tai halventamiseksi taikka sellaisten etujen loukkaamiseksi, joiden suojaksi on säädetty salassapitovelvollisuus. En luovuta henkilötietoja sivulliselle. Tietoja käytän vain kohdassa 4 määritellynä aikana ja suojaan, säilytän ja hävitän tiedot edellä kuvatusti.
Päiväys 31.1.2019	Allekirjoitus <i>Anne Keränen</i>
Tutkimuslupapäätös voidaan postittaa vain yhdelle henkilölle. Jos tutkimuslupaa hakee useampi hakija, lähetetään päätös osoitteeseen (vastanottajan nimi ja osoite)	
Tutkimuslupa myönnetty Jyväskylässä 8.2.2019	Päivi Koivisto, kehittämävastaava <i>Päivi Koivisto</i>

Liite 3. Haastattelurunko

1. Haastattelutilanteen aluksi esittelen itseni ja kerron tutkimuksestani tutkittaville sekä pyydän heitä tekemään leiman tutkimuslupalomakkeeseen. Lisäksi kerron tutkittaville heidän oikeudestaan keskeyttää tutkimuksessa mukanaolo sen missä vaiheessa tahansa, jos heistä alkaa tuntua epämukavalta.
2. Kerron tutkittaville, että esittämiini kysymyksiin ei ole olemassa oikeita tai vääriä vastauksia, vaan minua kiinnostaa kuulla, mitä juuri he ajattelevat asioista.
3. Mielimusiikin kartoittaminen soittolistan ideoimisen avulla
 - Oletko kuunnellut tänään tai eilen jotain musiikkia?
 - Mitä musiikkia te tykkäätte yleensä kuunnella?
 - Onko sinulla jokin/joitakin lempilauluja?
 - Haluaisin tehdä yhdessä teidän kanssa soittolistan (varmista tässä, että tutkittavat tietävät, mikä on soittolista). Tähän soittolistaan voidaan laittaa kaikkea sellaista musiikkia, mitä te tykkäätte kuunnella. Teistä kumpikin saa laittaa listaan viisi kappaletta. Mitä kappaleita tai esittäjiä (tai laulajia/bändejä) tänne laitettaisiin? Jos et muista nimeä, voit myös laulaa tai hyräillä kappaletta.
4. Mikä musiikissa miellyttää
 - Mikä kertomassanne musiikissa on teidän mielestänne kivaa? Miksi tykkäätte kuunnella juuri sitä?
5. Tilanteet, joissa musiikkia kuunnellaan
 - Missä te kuuntelette musiikkia?
 - Tarvittaessa vihjeitä: (päiväkodissa, kotona, autossa, konserteissa, yksin, ja/tai yhdessä sisarusten tai kavereiden kanssa?)
 - Voitko valita, mitä musiikkia itse kuuntelet?
6. Laitteet/kanavat, joista musiikkia kuunnellaan
 - Mistä laitteista te kuuntelette musiikkia?
 - Tarvittaessa vihjeitä: puhelimesta, pädiltä, tietokoneelta, YouTubesta, Spotifysta, CD-levyltä, radiosta?)

7. Lastenmusiikin ja aikuisten musiikin välinen ero

- Onko teidän mielestänne jokin tietty musiikki selkeästi lastenmusiikkia ja joku muu musiikki aikuisten musiikkia?
- Millaista se lastenmusiikki teidän mielestänne on? Voitteko antaa esimerkin? Missä lasten musiikkia kuulee?
- Entä aikuisten musiikki? Voitteko antaa esimerkin? Missä sitä voi kuulla?
- Voiko teidän mielestä lapset kuunnella aikuisten musiikkia? Entä aikuiset lasten? Miksi tai miksi ei?

8. Vapaa sana

- Haluatko vielä kertoa jotakin kuuntelemastasi musiikista?

9. Kiitos haastattelusta

Liite 4. Tutkittavien laatimat soittolistat

Topi ja Emma

Sanni- 2080 luvulla

Robin – Boom Kah

Cheek

Isac Elliot

Hilma ja Minttu

Marcus & Martinus

Eino & Aapeli

Risto Rappääjä

Frozen – Let it go

Frozen – In Summer

Lenni ja Tuure

Elastinen

Lauri Tähkä – Mä en pelkää

Olli Londholm

Anna Puu

Toni Wirtanen

Juha Tapio

Redrama

Ellinoora

Cheek

Robin – Boom Kah

Antti Tuisku

Munamies

Venla ja Oona

Apulanta

Vesala

Soy Luna

Eino & Aapeli

Haloo Helsinki

In my mind – Dynoro, Gigi D'Agostino

Sanni – 2080-luvulla

Robin

Ti-Ti Nalle

Dodo Sorsa

Pikku-Orava